

JORDI PLAY

Recórrer al Fons de Liquiditat Autonòmic (FLA) és o no és un rescat?

—Depèn de quin concepte de rescat o intervenció fem servir. Tècnicament, tal i com està previst en el decret llei 21/2012 de mesures de liquiditat de les administracions públiques, que es va aprovar el passat 13 de juliol, representa l'adhesió a un programa de l'estat que ofereix una línia de crèdit. Des del punt de vista estrictament tècnic és això. Ara bé, ocorre que l'adhesió a aquest programa comporta una sèrie de condicions de tipus fiscal i financeres, que consisteixen en l'aprovació d'un pla d'ajustament i el seguiment per part de l'estat d'aquest ajustament. La qüestió és que, si s'incompleix aquest pla d'ajustament, l'incompliment pot donar peu a una intervenció. Es tractaria d'una intervenció que, per una altra banda, ja preveia la Llei Orgànica d'Estabilitat Pressupostària i Estabilitat Financera, que activa l'article 155 de la Constitució espanyola.

Així doncs, pot produir-se la intervenció en cas que s'incompleixi el

“S'està aprofitant la crisi per a recentralitzar”

Enoch Albertí és degà de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona des del març del 2008 i catedràtic de dret constitucional des del 1992. A més, dirigeix el Grup d'Estudis Constitucionals i Europeus. “La tendència a la recentralització i a la laminació de competències —adverteix Albertí— és molt preocupant.”

pla d'ajustament que es pacte en el moment de recórrer al FLA. En aquest moment, doncs, tècnicament no estariem davant d'una intervenció però podria donar peu a una intervenció en cas que s'incompleixi allò pactat a canvi d'aquesta línia de crèdit. A més, hi ha un altra qüestió: l'estat adquireix una potestat de supervisió sobre

la gestió de la tresoreria autonòmica, una supervisió que d'una altra manera no tindria.

—Segons el que dicta el reial decret, les comunitats autònomes que com ara Catalunya i el País Valencià, s'acullen al FLA es sotmetran als principis de prudència financera que fixe el Tresor. A més, no podrà,

en principi, emetre valors ni concertar crèdits a l'estranger si no té permís del govern. A més, haurà de comunicar totes les operacions de crèdit a curt i llarg termini i cedirà a l'estat la gestió del pagament dels seus venciments de deute. D'una altra banda, el govern autonòmic haurà d'acordar amb Hisenda un pla d'ajustament, l'equivalent al memoràndum d'enteniment dels rescats europeus. Així doncs, el marge de maniobra es reduirà a complir les directrius de Madrid. No suposa això laminar l'autonomia econòmica i financera de la Generalitat? S'hi perd sobirania?

—Sí, segur. D'entrada s'ha de presentar un pla d'ajustament on ha de quedar clar com es pensa retornar aquest crèdit i com s'ajusten les finances de la comunitat per a fer possible de tornar aquest crèdit. Efectivament, es limita l'autonomia pressupostària de les comunitats autònomes que s'hi acullin. També hi ha la qüestió que es fixen com a garantia del retorn del crèdit els ingressos futurs del sistema de finançament ordinari. Aquesta és una qüestió molt rellevant perquè si la Generalitat valenciana o catalana demana una préstec de liquiditat, en garantia d'aquest préstec s'hi posaran els ingressos que hagi de rebre en un futur. D'aquesta manera l'estat es garanteix el retorn dels crèdits. Això ve a ser com qui demana un crèdit i presenta el seu habitatge com a garantia.

—És un rescat amb trampa?

—No, no hi ha trampa. Ací no s'enganya a ningú. Cal tenir en compte que estem davant d'una situació financera de l'estat i de les comunitats autònomes que és dramàtica. Com que no hi ha diners a la caixa per a fer front a tots els pagaments, s'ha de recórrer a algun lloc, ja que l'alternativa és la fallida. En unes circumstàncies normals, es recorreria a operacions de deute públic al mercat. Però com que els preus estan pels núvols i els mercats financers estan tancats, és l'estat qui ha de proveir diners a les

JORDI PLAY

comunitats autònomes. Es va parlar de la possibilitat de fer els hispabons, però finalment el govern espanyol va apostar per aquesta altra via. A canvi de recórrer a aquestes línies de crèdit, s'estableixen condicions per a garantir que els crèdits es puguin tornar. No crec que hi haja trampa en tot això, en tot cas el que hi ha és una limitació importantíssima de l'autonomia financera de les comunitats autònomes.

—**Jordi Barbeta escrivia aquesta setmana a *La Vanguardia* que el Fons de Liquiditat Autòmic “comporta, de facto, la intervenció de l'autonomia, és a dir, el final del repartiment horitzontal del poder polític de l'estat tal com es va concebre en el pacte constitucional de 1978”. Hi està d'acord?**

—No del tot. El Fons de Liquiditat representa obrir una línia de crèdit, a la qual s'adhereixen les comunitats autònomes perquè no tenen més remei, encara que se'n limite l'autonomia financera. Fins ací, doncs, no es tracta d'una intervenció total, sinó una limitació de l'autonomia financera. No hi hauria d'anar més enllà.

—**Però el decret 21/2012 que dona carta de naixement al Fons de Liquiditat Autòmic obri la porta a una intervenció de més ampli abast...**

—Sí, si s'incompleix el pla d'ajustament, es posa en marxa el mecanisme de la intervenció. Per tant, hi ha una primera fase on hi ha una amenaça d'intervenció, però només es duu a terme si s'incompleix el pacte d'ajustament, que per una altra banda ha d'haver estat pactat per les dues parts.

Però si s'incompleix aquest pla (i ací és on hi ha una amenaça molt greu), l'estat pot nomenar una comissió d'experts que recomana unes mesures i es procedeix a activar l'article 155 de la Constitució que fa referència a la intervenció de l'estat sobre les comunitats autònomes. Nosaltres no estem en aquesta fase, però podria arribar a passar. Això seria molt preocupant.

—**Potser els polítics diuen que el pla d'ajustament es complirà, però en aquesta crisi moltes coses que s'havia dit que no passarien, finalment han passat...**

—Pot passar, i tant. Però jo crec que cal diferenciar dues coses: d'una banda, hi ha la limitació de l'autonomia financera derivada del tancament dels mercats. De l'altra, banda —i això és molt diferent— hi ha invasions competencials d'altre tipus, no estrictament financeres, la qual cosa no té cap justificació a pesar de la situació de crisi financera que hi ha en l'actualitat.

Al remat, el que està passant és que s'està barrejant la qüestió dels problemes de liquiditat i la qüestió del model de l'estat. Alguns aprofiten la

“La posició de CiU, donant suport a la llei d'estabilitat financera, és difícil d'explicar”

crisi per a barrejar-ho tot i recentralitzar l'estat. El problema ja no és que hi hagi una limitació de l'autonomia financera —que en certa mesura podrien explicar-se per les dificultats econòmiques del moment—, sinó que des d'alguns sectors s'està aprofitant la crisi per a introduir limitacions en competències d'altres àmbits. Es tracta d'ingerències de l'estat que en absolut no estan justificades. Aquesta tendència a la recentralització i a la laminació de les competències de les comunitats autònomes és molt preocupant. Ho estem veient en sanitat, ensenyament o serveis socials. És molt preocupant que Esperanza Aguirre o el fiscal general de l'estat es manifesten a favor que les competències en matèria de justícia passin a l'estat una altra volta. Hi ha tot un corrent d'opinió, que s'alimenta amb la crisi, que està utilitzant les comunitats autònomes com a boc expiatori i és ací que apareixen les referències a les duplicitats de competències, de serveis... Cal que estiguem alerta.

—**Com veieu que CiU votara al Parlament de Catalunya per a impedir que prosperara el recurs d'inconstitucionalitat contra la Llei d'Estabilitat Pressupostària i Financera?**

—Al capdavant, fou una postura congruent amb el que havia fet abans, ja que no cal oblidar que CiU va votar a favor d'aquesta llei al Parlament espanyol. Sincerament, veig difícil d'explicar la posició de CiU a propòsit d'això tant a Madrid com a Barcelona.

—**Vostè ha dit en alguna entrevista que estem abocats a una revisió a fons de l'estat autonòmic.**

—Una revisió no té per què ser dolenta per si mateixa. Ara per ara no es pot negar que en l'estat autonòmic actual hi ha coses que no funcionen. Però si bé algunes no funcionen per culpa de les comunitats autònomes, també n'hi ha moltes altres que no funcionen per culpa de l'estat, bé que això no se sol dir. Si, com reclamen alguns, cal revisar l'organització de l'estat, cal parar atenció tant al paper de l'estat com al de les comunitats autònomes. Si hem de parlar de duplicitats, parlem-ne, però tant de les que es produeixen en una banda com en l'altra.

“L'estat autonòmic té problemes importants i és el moment de revisar-lo, però això no vol dir necessàriament recentralitzar.”

D'una altra banda, cal acceptar que hi ha unes comunitats autònomes que tenen una voluntat d'autogovern que és inferior de les d'altres. I al revés: hi ha unes comunitats autònomes que tenen una voluntat d'autogovern superior. Arribats en aquest punt, cal plantejar-s'ho: les competències han de ser iguals per a tots? Estic d'acord que l'estat autonòmic té problemes importants i és el moment de revisar-lo, però revisar-lo no vol dir necessàriament recentralitzar.

—**La llei d'estabilitat financera activa l'article 155 de la Constitució espanyola, que parla de la intervenció d'una comunitat autònoma per part de l'estat. Estem davant d'una involució?**

—L'article 155 sempre ha estat en la constitució espanyola, si bé mai no s'havia activat. Es tracta d'un instrument, el de la intervenció, que no és estrany en estats federals, però que té molt mala premsa i s'ha fet servir poquíssimes vegades. Ara, la llei d'Estabilitat Pressupostària i el decret llei 21/2012 li han tret la pols i el recuperen. Òbviament, es tracta d'una amenaça molt seriosa per a l'autonomia de les comunitats autònomes. De totes maneres, a hores d'ara ja no sé si té molt de sentit lamentar-se de tot això, sinó que seria millor veure què podem fer amb tot això que està passant. El que cal és encarar en condicions òptimes una revisió del sistema autonòmic i una revisió de la construcció europea. Jo crec que la culpa del que està passant no és d'Europa, però la Unió Europea és tant part del problema com de la solució. Tenim un problema de configuració de les polítiques europees que cal abordar. Altrament, aquesta crisi tindrà una molt mala solució.

—**Estem davant d'un punt d'inflexió respecte de l'arquitectura au-**

tonòmica que es va dissenyar l'any 1978?

—S'està intentant introduir canvis de molta profunditat. Alguns volen convertir aquest moment en un punt d'inflexió per fer marxa enrere, per canviar la manera com s'ha desenvolupat l'estat autonòmic al llarg dels últims anys. Això que està passant és una cosa ben seriosa.

—**Es planteja cap conflicte legislatiu amb el capítol VIII de la Constitució, que regula l'organització territorial de l'estat, o bé amb els estatuts d'autonomia?**

—Alguns aspectes podrien ser contraris al que disposa la Constitució i els estatuts. Jo crec que alguns aspectes estan justificats jurídicament i tenen cobertura. Una altra cosa és que agradin o no agradin. Hi ha altres aspectes, en canvi, que no tenen cap cobertura, com passa amb l'obligació de —en cas que hi hagi superàvit— aplicar-lo a l'amortització del deute. Això no té justificació constitucional i suposa una restricció a l'autonomia pressupostària de les comunitats autònomes i de les entitats locals que no està justificada per la Constitució

—**En aquest context, quines possibilitats hi ha que el reclam d'un pacte fiscal des de Catalunya reïska?**

—Jo crec que a Catalunya ja hi ha un estat d'opinió molt assentat en el sentit que s'ha produït un maltractament financer perllongat en el temps per part de l'estat. És un sentiment que en certa mesura és compartit amb el País Valencià. Tal i com estan ara les coses, tard o d'hora s'haurà de posar a sobre de la taula la qüestió de la revisió del sistema de finançament. I caldrà posar-ho sobre la taula amb caràcter general o amb caràcter particular, per a algunes comunitats autònomes.

Si es fa amb caràcter particular, és possible que la discussió s'estengui a altres comunitats autònomes que demanen un tracte particular i aleshores el procés es compliqui molt. I tot això passa perquè, en matèria de finançament públic, hi ha hagut comunitats que han estat molt maltractades i això al final ha explotat.

Violeta Tena